Opname in het woonzorgcentrum, een weloverwogen beslissing?

Haio: BRENARD Caro , KUL
Promotor: SCHOENMAKERS Birgitte , KUL
Praktijkopleider: DEPREZ Pieter , HERREGODS Marie-Christine , PEETERMANS Willy , ZERVAS Evangelos , Zervas Sofia

Context: Verhuizen naar een woonzorgcentrum wordt door veel ouderen en hun familieleden pas overwogen wanneer ze het niet meer haalbaar achten dat de oudere nog langer thuis blijft wonen. Vaak dient de beslissing zich plots aan naar aanleiding van een acuut medisch event dat de bestaande – vaak al precaire – thuissituatie onhoudbaar maakt. Op zo een moment staan ouderen en naasten voor een voldongen feit en het overhaaste transitieproces dat hierop volgt gaat voor beide partijen gepaard met bijzonder veel stress en emoties.

Onderzoeksvraag: Het doel van deze studie is na te gaan of een op voorhand besproken plan met betrekking tot opname in een woonzorgcentrum aanwezig is bij Vlaamse ouderen en in welke mate een dergelijk plan kan bijdragen aan het welbevinden van zowel de oudere als zijn of haar naasten, voor én na de transitie.

Methode: In dit kwalitatief onderzoek werden binnen de studieperiode van tien maanden acht woonzorgcentrumbewoners en telkens een naast familielid geïnterviewd aan de hand van een vooraf opgestelde semigestructureerde vragenlijst. Ouderen en hun naasten werden geïnformeerd over het lopende onderzoek middels een informatiebrief, waarna in samenspraak met de geïnteresseerden respectievelijk een kort inleidend gesprek en – na ondertekening van het informed consent – het eigenlijke interview georganiseerd werden. Alle verzamelde gegevens werden geanonimiseerd en vervolgens met behulp van de Quagol-methode geanalyseerd en geïnterpreteerd.

Resultaten: Een forse achteruitgang van hun autonoom functioneren – plots of geleidelijk aan – blijkt voor de acht participerende Vlaamse ouderen de aanzet te zijn geweest om na te denken over de verhuis naar een woonzorgcentrum. Uitgewerkte ‘vroegtijdige zorgplanningen’ hebben deze ouderen niet gemaakt. Inspraak in het beslissingsproces omtrent de verhuis blijkt desondanks de belangrijkste positieve impact aangaande hun welbevinden op te leveren omdat de ouderen hierdoor de kans krijgen zich mentaal reeds voor te bereiden. Ook komt inspraak van de oudere het welzijn van de naaste familieleden ten goede doordat laatstgenoemden dan niet zelf de volledige beslislast tot opname dragen en bijgevolg minder schuldgevoelens ervaren.

Conclusie: Hoewel vroegtijdige planningen omtrent opname in een woonzorgcentrum anno 2022 onbestaande blijken te zijn in Vlaanderen, concluderen we dat het tijdig nadenken over en het concretiseren van de verhuis wel degelijk een gunstige impact kunnen hebben op het welbevinden van ouderen en hun familieleden. Inspraak van de oudere is immers van majeur belang voor het welzijn van beide partijen en per definitie aanwezig wanneer men een vroegtijdige zorgplanning uitwerkt. Gezien echter verhuizen naar een woonzorgcentrum nog voornamelijk gezien wordt als ‘een thuis verliezen’ en om deze reden zo lang mogelijk uitgesteld wordt, zal er naar verwachting eerst een mentaliteitswijziging nodig zijn alvorens Vlamingen bereid zullen zijn vroegtijdige plannen te maken.